Utdanningsplan for spesialiteten fordøyelsessykdommer, Oslo universitetssykehus HF, Rikshospitalet

Godkjent av klinikkleder: *Kim Alexander Tønseth, 26.10.26*

Innhold

Utdanningsplan for spesialiteten fordøyelsessykdommer, Oslo universitetssykehus HF, Rikshospitalet 1

Om utdanningsvirksomheten 2

Organisering av læringsarenaene i fordøyelsessykdommer 2

Om utdanningsløpet 4

Introduksjon av nye LIS 4

Internundervisning og kurs 4

Simulering og ferdighetstrening 5

Forskning 5

Felles kompetansemål (FKM) 5

Organisering av supervisjon 5

Veiledning og faglig utvikling 5

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål 6

Individuell utdanningsplan 6

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege 6

Tillitsvalgte 6

Om utdanningsvirksomheten

Oslo universitetssykehus (OUS) har ansvar for 44 spesialiseringsløp fordelt på 13 klinikker. Klinikkleder er øverste ansvarlig for LIS-utdanning i sin klinikk med en tydelig delegering i lederlinjen beskrevet i nivå 1-prosedyre. Innen hver spesialitet opprettes det utdanningsansvarlige overleger (UAO) som sammen med nærmeste leder skal legge til rette for læringsarenaer som muliggjør oppnåelse av læringsmål/læringsaktiviteter, bidra til styrket supervisjon og veiledning samt etablere struktur for vurderinger av LIS underveis. Utdanningsansvarlige overleger har ansvar for lokale utdanningsutvalg der også LIS er representert. Utdanningsutvalgenes mandat er å sørge for at alle LIS får veiledning og vurdering, utarbeide program for internundervisning, samt jobbe med struktur og innhold for å bedre LIS-utdanningen lokalt.

OUS har ansatt en Utdanningskoordinerende overlege i Utdanningsavdelingen. Dette er en stabsfunksjon for direktøren, som vil ha tett kontakt med utdanningsansvarlige overleger. Utdanningsavdelingen vil holde regelmessige møter i klinikkene der LIS også deltar og sørge for nødvendig støtte med hensyn til maler, veilederkurs, e-læring og vurderingskompetanse for klinikkene.

OUS har en egen retningslinje for veiledning (eHåndbok). Veiledning skal organiseres med én time per måned i starten av LIS-utdanningen. Etter hvert kan veiledning skje noe sjeldnere, for eksempel hver annen måned. Hvordan dette gjennomføres ved seksjonen er beskrevet i avsnittet om «Veiledning og faglig utvikling» på side 5.

Alle LIS skal vurderes i vurderingskollegier («evalueringsmøte», «vurderingsmøte»). Det skal regelmessig gjennomføres et møte i vurderingskollegiet der aktuelle veiledere, utdanningsansvarlig overlege, nærmeste leder og aktuelle supervisører deltar. Her gjennomgås den enkelte LIS' progresjon etter et validert skjema. Veileder, i samarbeid med utdanningsansvarlig overlege, følger opp LIS basert på innspill i vurderingskollegiet. Krav til gjennomføring er dokumentert i nivå 1-prosedyre, og retningslinjer for vurderingsmøter finnes i OUS' styringssystem, e-håndbok.

Målet med seksjonens/spesialitetens utdanningsplan er å vise LIS en fullverdig spesialistutdannelse, slik at kandidaten kan tiltre overlegestilling innen faget etter endt utdanning. Dette oppnås gjennom målstyrt utdanning i henhold til forskriftsfestede læringsmål, med rotasjoner mellom ulike seksjoner, klare planer for oppnåelse av læringsmål, kompetansevurderinger og dokumentasjon i Kompetanseportalen.

Organisering av læringsarenaene i fordøyelsessykdommer, OUS Rikshospitalet

Denne utdanningsplanen gjelder for spesialisering i fordøyelsessykdommer (LIS 3) ved seksjon for gastromedisin, avdeling for transplantasjonsmedisin, OUS Rikshospitalet. Seksjonen har dels høyspesialiserte oppgaver inkludert utredning før og oppfølging etter levertransplantasjon og utredning/behandling av pasienter med nevroendokrine tumores, men tilbyr de fleste læringsmål innen spesialiteten fordøyelsessykdommer. For prosedyrer og læringsmål som ikke tilbys hos oss, har vi avtale med Avdeling for gastromedisin, OUS Ullevål, om at kandidaten kan få nødvendig opplæring der (f.eks. manometri og transabdominal ultralyd).

Fundamentet i utdanningen består av klinisk arbeid under supervisjon av seksjonens spesialister ved følgende læringsarenaer:

- **Gastro/nefro sengepost** med totalt 25 senger, der seksjonen disponerer 12 senger og de øvrige benyttes fleksibelt med seksjon for nyremedisin. LIS deltar på felles previsitt daglig med gjennomgang av alle inneliggende pasienter. Overlege går visitt til alle utredningspasienter og nytransplanterte pasienter sammen med LIS og ellers etter behov.

Pasientene følges opp av LIS sammen med overlege som kjenner pasienten i det videre forløpet. LIS er også med på visitt på pasienter med akutt leversvikt på intensiv.

- **Gastrolab** med fire undersøkelsesrom. LIS er allokert til gastrolab i perioder på 3 mnd. av gangen. Ved gastrolab utføres alle vanlige diagnostiske og terapeutiske endoskopiske prosedyrer som skal beherskes ved fullført spesialistutdanning. I tillegg utføres et stort antall avanserte prosedyrer med spesiell ekspertise innen ERCP, EUS og ballongassistert endoskopi. LIS´ individuelle behov for spesifikke prosedyrer som polyppektomi, blødnings- og dilatasjonsbehandling skal kartlegges som del av den individuelle utdanningsplanen og drøftes med supervisører på gastrolab. Supervisører har sammen med LIS ansvar for finne egnede pasienter, og det settes av tid til å stå sammen ved slike prosedyrer. LIS med gode endoskopiferdigheter og interesse for avanserte prosedyrer kan tilbys opplæring etter individuell vurdering. Flere av seksjonens overleger er instruktører i Endoskopiskolen, og strukturert endoskopiopplæring med anerkjent pedagogikk prioriteres.
- **Dagenheten**, benyttes i hovedsak til kontroll av levertransplanterte pasienter, pasienter med NET og til infusjoner for pasienter med inflammatorisk tarmsykdom. LIS som er allokert dagpasienter har tett supervisjon av overlege.
- **Poliklinikk** for pasienter med varierte gastrointestinale problemstillinger med hovedvekt på inflammatorisk tarmsykdom. LIS som er allokert til gastrolab har en hel dags poliklinikk hver 2. uke med tett supervisjon av overlege.
- **MDT-møter:** Aktiv deltagelse på seksjonens regelmessige MDT-møter med samarbeidende spesialiteter/seksjoner er viktige læringsarenaer. Med aktiv deltagelse menes at LIS har ansvar for å legge frem problemstillinger de er involvert i og bidra til å legge planer, konkludere og informere. LIS deltar på følgende møter:
    - Daglige morgenmøter med andre indremedisinske spesialiteter der vaktrapporter og kompliserte problemstillinger diskuteres.
    - Daglige røntgenmøter.
    - Ukentlig patologimøte med gjennomgang av aktuelle biopsifunn.
    - Ukentlig levertransplantasjonsmøte, med transplantasjonskirurger, radiologer og anestesileger.
    - Ukentlig NET MDT-møte, med gastrokirurger, radiolog, onkolog og patolog.
    - I tillegg mulighet til å delta på ukentlig pankreasmøte og HPB MDT-møte med gastrokirurger og radiologer, eventuelt også på hjertemedisin og øvre- og nedre gastrokirurgi MDT møte på Ullevål.

LIS deltar i 16-delt primærvakt for gastro-, nyre- og infeksjonsmedisin, hematologi og endokrinologi. Ved primærvakt på dagtid er LIS til stede og i vanlig arbeid ved gastromedisinsk seksjon. Det er døgnkontinuerlig seksjonert bakvakt (gastro/infeksjon, endoskoskopi) som LIS kan konferere.

Om utdanningsløpet

	Utdanningsplan		
Tid av utdanning*	**Helseforetak**	**Læringsarena**	**Læringsmål (LM)**
0-3 år	OUSHF/annet	Indremedisinsk avdeling	LIS 2/FIM/FKM
3-4 år	OUSHF/annet	Avdeling/seksjon for fordøyelsessykdommer	FOR/FKM
4-5 (6) år	OUSHF	Seksjon for gastromedisin, OUS RH	FOR

*Tidsangivelser er tentative. Rekkefølge for ulike faser og læringsmål kan endres.

Det er stilt følgende kompetansekrav før LIS kan rotere til spesialiseringsperiode eller suppleringspraksis til virksomhet det er avtalt med (bestemt i RegUtRåd for fordøyelsessykdommer i HSØ):

- Må ha fullført tjenestetid tilvarende LIS 2.
- Må ha gjennomført minimum halvparten av gastro- og koloskopier som inngår i læringsmål 1 og 2.
- Bør ha dekket læringsmål tilsvarende gjennomført LIS 3-tid så langt.
- Gjennomført nettkurs i endoskopi og simulatortrening før tjeneste ved gastrolab.

Forventet lengde av klinisk tjeneste for LIS 3 som får del av spesialiseringsperioden sin i fordøyelsessykdommer (LIS 3) ved OUS er 12 måneder for den som går i generell indremedisinsk vakt. En eventuell justering av dette må avtales individuelt.

Introduksjon av nye LIS

Nye LIS blir introdusert for kollegiet på morgenmøtet. De får på forhånd tilsendt informasjonsskriv med viktige opplysninger om rutiner, møter og vaktoppgaver. Det holdes introduksjonsforelesninger om sentrale vaktrelaterte problemstillinger fra alle seksjonene vakten dekker to ganger i året. Nye LIS har følgevakt med mer erfaren LIS de to første nattevaktene.

Det er ikke formalisert fadderordning ved seksjonen, men uformelt i form av at ny LIS går dobbelt med mer erfaren LIS på dagtid en stund. I startfasen blir epikriser gjennomgått i samarbeid mellom LIS og overlege.

Internundervisning og kurs

Torsdager 11:30-12:30 – undervisning på gastromedisinsk seksjon.

Tirsdager 11:30-12:30 – undervisning på medisinsk avdeling (gastro, nyre, infeksjon, hematologi og endokrinologi). Tema om fordøyelsessykdommer ca. hver 5. gang.

Onsdager 08:00-08:45 – undervisning for LIS, alle seksjoner (gastro, nyre, infeksjon, hematologi og endokrinologi). Tema om fordøyelsessykdommer ca. hver 5. gang.

Tirsdager 12:15-13:00 – undervisning på Norsk Senter for PSC (ca. hver 4. gang relevant for LIS).

Fredager 07:45-08:30 – stabsmøtet (undervisning/forelesning, rotasjon mellom alle avdelingene i sykehuset).

Programmet for undervisningen på seksjonen (torsdager) utarbeides av utdanningsutvalget i samarbeid med seksjonens leger. Alle LIS har ansvar for den teoretiske undervisningen med egne foredrag på onsdager og torsdager minst en gang i halvåret. Undervisningen dekker i all hovedsak relevante læringsmål i fordøyelsessykdommer, men tema fra seksjonens høyspesialiserte virksomhet og forskning prioriteres også.

Alle LIS får innvilget fri til kurs, til sammen 10 dager per år, og dette planlegges som en del av individuell utdanningsplan. Det er LIS sitt ansvar å søke kurs og kurspermisjon i tide.

Simulering og ferdighetstrening

På gastrolab finnes to endoskopisimulatorer som LIS kan benytte fritt. Ved behov kan simulatorene brukes som ledd i strukturert opplæring.

Forskning

Flere akademiske stillinger med tilstedeværelse er knyttet til seksjonen, og de fleste av seksjonens overleger har doktorgrad. Det er omfattende vitenskapelig aktivitet ved seksjonen, nært knyttet til pasientgruppene vi behandler. LIS kan, ved interesse, tilbys deltagelse og veiledning i forskningsprosjekter.

Felles kompetansemål (FKM)

De fleste LIS i vår seksjon vil ha fullført felles kompetansemål. Alle LIS tilbys å delta på felles kurs og aktiviteter i FKM som arrangeres sentralt i OUS.

Organisering av supervisjon

Supervisjon foregår både løpende og strukturert. LIS får løpende supervisjon gjennom daglige møtepunkter, overlapp i arbeidet mellom LIS og overlege, og felles gjennomgang av epikriser. Det er alltid overlege tilgjengelig for spørsmål ved arbeid på sengepost, gastrolab, dagenhet og poliklinikk. Typiske arenaer for strukturert supervisjon er felles visitt med overlege, presentasjon av pasient på MDT-møter og endoskopiske prosedyrer. Ved gastrolab benyttes rammeverk for supervisjon fra Endoskopiskolen. Strukturert supervisjon ved endoskopi inkluderer en forberedende samtale, observasjon av skopiene og en dialog i etterkant. Økten avsluttes gjerne med et konkret læringsmål for neste økt. De fleste av seksjonens overleger har gjennomført OUS´ kurs i supervisjon og veiledning.

Veiledning og faglig utvikling

LIS blir tildelt veileder ved ansettelse, og veileder avtaler et første møte innen 2 uker. Ved det første møtet skal LIS´ individuelle utdanningsplan gjennomgås og oppdateres, og det skal legges en plan for hvordan gjenværende læringsmål skal oppnås. LIS har ansvaret for å utarbeide/oppdatere den individuelle utdanningsplanen og lage et kort referat etter veiledningsmøter som godkjennes av veileder. Månedlig veiledning tilstrebes i starten, men kan etter hvert skje hver 2.-3. mnd. for erfarne LIS. Tidspunkt for veiledning avtales individuelt, og både LIS og veileder har ansvar for å finne tid. Dersom man ikke finner annet egnet tidspunkt, kan stabsmøtet fredag morgen erstattes med veiledning. Alle veiledere for LIS er spesialister i fordøyelsessykdommer.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

For leger som er ansatt ved annet sykehus og som skal være på OUS en periode for å oppnå læringsmål, i såkalt gjennomstrømstilling, forutsettes det at legens kompetanse og progresjon er vurdert på eget sykehus, før oppholdet på OUS.

Ved OUS vil veileder og leder løpende evaluere LIS' faglige progresjon. Utdanningskandidaten er selv ansvarlig for å registrere gjennomførte læringsaktiviteter i Kompetanseportalen og diskutere om læringsmålet er oppnådd i samråd med veileder/vurdering ved evalueringskollegium, før de sendes til godkjenning hos leder. For læringsmål som i hovedsak er gjort lokalt i eget HF skal vurdering og godkjenning som hovedregel også skje der, men for den enkelte LIS kan det avtales at enkelte læringsmål evalueres i OUS.

Legens kompetanse vurderes regelmessig i såkalt vurderingskollegium. Det er egen prosedyre for vurderingskollegium i eHåndbok. Vurderingskollegium gjennomføres minst hvert halvår, oftere ved behov. UAO innkaller til møtet. Seksjonsleder, alle tilgjengelige overleger, veileder og UAO er til stede. LIS orienteres før og etter møtet av veileder. LIS bør sende inn læringsmål de mener de har oppnådd, og som veileder eventuelt kan trenge å diskutere med flere supervisører for å evaluere. I møtet diskuteres LIS´ faglige progresjon med fokus på læringsmålene, men også utvikling av generelle ferdigheter som klinisk skjønn, teoretiske og praktiske ferdigheter, kommunikasjon, samarbeidsevne og punktlighet. Punktene gjennomgås systematisk ved bruk av skjema som legger til rette for konkrete tilbakemeldinger. Etter møtet får LIS tilbakemelding fra veileder, og individuell utdanningsplan oppdateres ved behov.

LIS' egnethet for faget skal vurderes og senest ved 6-måneders-samtalen skal kandidaten få første tilbakemelding om dette. Ved 6 måneders veiledningssamtalen skal LIS eventuelt ha samtale med seksjonsoverlege og veileder. Ved uegnethet/faglig svikt skal det rapporteres til seksjonsoverlege.

Gjennomføring av læringsaktiviteter registreres fortløpende av LIS i Kompetanseportalen, der det også framgår hvem som kan godkjenne de enkelte aktivitetene. Kliniske læringsaktiviteter godkjennes av supervisør, teoretiske læringsaktiviteter godkjennes dels av veileder, dels i form av egenregistrering, og dels i form av kursbevis. Oppnåelse av de overordnede læringsmål godkjennes av og signeres av (nærmeste) leder etter vurdering i Evalueringskollegium. Når alle læringsmål er oppfylt går søknad om spesialistgodkjenning til Helsedirektoratet.

Individuell utdanningsplan

LIS skal ha individuell utdanningsplan ved oppstart, og senest innen fire uker. Som hovedregel gjelder at LIS allerede har individuell utdanningsplan ved rotasjon fra lokalsykehus til seksjon for fordøyelsessykdommer OUS Rikshospitalet. LIS utarbeider/redigerer sin individuelle utdanningsplan i samarbeid med sin veileder. Planen skal revideres minst hvert halvår i forbindelse med veiledningen. Hvis LIS kommer på etterskudd med progresjonen på grunn av egne forhold justeres planen etter avtale med veileder og leder.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Kjetil K. Garborg er utdanningsansvarlig overlege ved seksjonen. Utdanningsutvalget består av UAO, seksjonsleder, ytterligere en overlege, og en LIS. UAO leder utdanningsutvalget.

Tillitsvalgte

LIS informeres om hvem som er tillitsvalgt.